

RÜYA, İNŞA, İTİRAZ
MİMARİ ELEŞTİRİ METİNLERİ

UĞUR TANYELİ

UĞUR TANYELİ

1952 yılında Ankara’da doğdu. 1976 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nden mezun olduktan sonra 1985 yılında İTÜ Mimarlık Fakültesi’nde doktora yaptı. 1992 yılında doçent, 1998 yılında profesörlük unvanı aldı. 2011-2015 yıllarında Mardin Artuklu Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi’nin kurucu dekanlığı görevini üstlendi. 2015-2018 yılları arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nde dekan olarak bulundu. 2018-2020 yıllarında İstanbul Şehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi’nin dekanlığını yaptı. Hâlen İstinye Üniversitesi’nde çalışmalarına devam etmektedir. Kalemeye aldığı sayısız çalışmada, Osmanlı-Türkiye modernliğini mekânsal ve toplumsal açıdan irdelemiştir.

Başlıca eserleri: *İstanbul 1900-2000: Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak* (2004), *Turgut Cansever: Düşünce Adamı ve Mimar* (A. Yücel ile birlikte, 2007), *Mimarlığın Aktörleri: Türkiye 1900-2000* (2007), *Sınırşımı Metinleri: Osmanlı Mekânının Peşinde* (2015), *Yıkarak Yapmak, Mütereddit Modernler: Türkiye’de ve Dünyada Mimar İdeologlar*, *Mimar Sinan: Tarihsel ve Mubayyel* (2020), *Korku Metropolü İstanbul: 18. Yüzyıldan Bugüne* (2022).

İÇİNDEKİLER

YENİLENMİŞ ÖNSÖZ	13
GİRİŞ:	
DÜŞ VE DÜŞYIKIMI NEDİR?	17
I	
KÜLTÜR, BİR GRUBA AIT OLMA İMKÂNI VERİR AMA...	25
BİR KÜLTÜREL ELEŞTİRİ PROJESİ OLARAK MİMARLIK	27
KÜLTÜREL SÜREKLİLİK VE MİMARLIK	31
KÜLTÜREL YABANCILAŞMA VE MİMARLIK	35
GEÇİKMİŞ BİR MODERNLİK TARTIŞMASI: KÜLTÜR OTARŞISI İLETTİ	39
TOPLUMSAL VE MEKÂNSAL HAFIZA DIYE BİR ŞEY VAR MI?	61
ÜRETKEN MELEZLENMELER YA DA HAKİKİ BİR KÜLTÜR DEVRİMİ	65
YAŞANMAMIŞ GEÇMİŞİN RESMİ: NOSTALJİ	85
2	
TARİH, ÖZNEYE KRONOLOJİK DERİNLİK KAZANDIRIR AMA...	89
TARİHİ YASSILAŞTIRMA SAPLANTISI	91
MİMARLARIN HAFIZASI VE YASSILTIKMIŞ GEÇMİŞ	95
PATRONAJ DEĞİL BANİLİK, MESEN DEĞİL HAYIR SAHİBİ	107
TARİHSELÇİLİĞE ÖVGÜ	113
DİMİTRİS PİKİONİS NEDEN ÖNEMLİ? YA DA İKİ KARŞIT TARİHSELÇİLİK	117
BİR ÇELİŞKİLER SİSTEMİ: TÜRKİYE’DE MİMARİ KORUMA VE	
İDEOLOJİK ALTYAPISI	121
TARİHSELDEN NEFRET EDENLER TARİHİ AŞKLA SEVERLER	131
ATİNA’DA PATİNA	135
YENİ BİR ‘ANIT KÜLTÜ’ KAVRAMI LAZIM AMA ANIT LAZIM MI?	139

	3	
İDEOLOJİ, EYLEM ALANINDA ROTALAR ÇİZMEYİ SAĞLAR AMA...		143
MİMARLIĞIN ÇÖPEVİ: MESLEK CAMİASINA BİR TEMİZLİK ÖNERİSİ		145
DÖNÜŞÜMÜN EN GÜZELİ DEĞİŞTİRMİYENDİR		149
SEÇMESİNİ BİLMİYEN TOPLUMA SEÇMEYİ		
ÖĞRETEN AYDIN		153
EVRESELLİK HURAFESİ		157
EVRENSEL OLAN KİM?		163
HOŞGÖRÜ İMPARATORLUĞU		167
ÖNDERLİK ESTETİĞİ VE SEFALETİ		171
MİMARLIK DÜŞÜNMEK İÇİN İKİ YOL:		
TOLSTOY'UN YOLU, DOSTOYEVSKI'NİN YOLU		175
ESKİ YUGOSLAVYA'DA ULUSALCILIĞIN SEFALETİ		179
ÜNİVERSİTE KENTTEN NİYE KAÇAR?		185
	4	
TEKNOLOJİ, SADECE TEKNIĞE İLİŞKİNİMİŞ GİBİ GELİR AMA...		189
MİMARLAR TEKNOLOJİDEN NEDEN KORKAR?		191
TEKNOLOJİ FETİŞİNİN İKİ DÜŞSEL GÖRÜNTÜSÜ:		
MASUM YAPICILIKTAN DEHŞETENGİZ YIKICILIĞA		195
SAYI SAPLANTILI DÜNYA YA DA İRRASYONELLEŞEN RASYONALİTE		199
GEMİ		203
MİMARLIK OKULLARI UYGULAMA ÖĞRETEBİLİR Mİ?		207
KLASİK YAPI BİLGİSİ NE İŞE YARAR?		211
	5	
TASARIM, DÜNYAYI DEĞİŞTİRMENİN ARACIDIR AMA...		215
DÜŞÜNCE İRKİLTİR, TASARIM ŞAŞIRTIR		217
ESKİMİŞ BİR KAVRAMI YENİLEME DENEMESİ		221
SANAT, TASARIM, MİMARLIK NE İŞE YARAR? YIKAR, TAHRİP EDER, BOZAR		229
SÖYLEM VE KURAM: MİMARİ BİLGİ ALANININ SINIRLARINI ÇİZMEK		233
MİMARLIK VE EKONOMİ ÜZERİNE İLERİ GERİ LAFLAR		245
MİMARLIKTA MODA		251
MİMARLIKTA TUTARLILIK		257
'ÖZGÜNLÜK' KAVRAMINI RAFA MI KALDIRMALI?		261
TASARIM / LÜKS / MİMARLIK / MARKA		265
PRENSES DIANA: FARKLILIKLARIN İÇERİKSİZLEŞMESİ		269

DEĞİŞİMİN ARACI OLARAK MARJİNAL MEKÂN ÜRETİMİ	275
JAMBON MÜZESİ	285
RESHEYMİM SANAT VE TASARIMDA DİSİPLİN SINIRLARININ YIKILIŞI	289
BEDAVA STARI KİM SEVMEZ?	293
HAYVANAT BAHÇESİNİN ANLAM VE ÖNEMİ ÜZERİNE ÜÇ NOT	297
ANTI 'ANTI-OBJECT' VEYA KENGO KUMA'YA KESİN ÇÖZÜM ÇAĞRISI	301
ACIYI TARİF ETMEDEN ANMAK	307
YENİ 'BİR MİMARLIĞA DOĞRU' MU?	311
	6
ETİK, DOĞRUYLA YANLIŞIN NE OLDUĞU ÜZERİNDE KONUŞMAKTIR AMA...	315
MİMARIN AHLAKI VE ETİK	317
BİREYSEL SORUMLULUK BUNALIMI	327
MİMARLAR REKLAM YAPAR MI?	331
MİMARLIK VE ŞÖHRET: BİR AŞK VE NEFRET İLİŞKİSİ	335
BEN BİR KOZMOPOLİTİM	339
TÜRKİYE'DE MİMARİ ÇEŞİTLİLİK	343
BERLAGE BORSASI	349
11 EYLÜL'ÜN BİR SONUCU DAHA	353
PRITZKER ÖDÜLÜ VE 'MİMARLIK'	359
	7
MODERNLİK, OLUMLU DEĞER YARGILARIYLA DÜŞÜNÜLÜR AMA...	363
MODERN TOPLUM RİSK TOPLUMUDUR	365
MERKEZDE VE PERİFERİDE AVANGART	369
KAMUSAL MEKÂNIN ÜMİTSİZLİĞİ Mİ, YOKSA KAMUSALI İDEALİZE ETMENİN AÇMAZI MI?	381
TITANIC ORKESTRASI: DENEYİMİN BATIŞI	385
TAYVAN VE DOĞU ASYA'DAN MODERNLİK TARTIŞMALARI	389
MİMARLIK BAĞLAMINDA ELEŞTİREL BİR BAUDRILLARD OKUMASI	393
	8
KENT, FİZİKSEL BİR GERÇEKLİKTİR AMA...	403
KENTİN BİÇİMİ YOK!	405
KENTİN AKTÖRLERİ KİM?	409
'ŞEHİRCİLİK BİLİMİNİN İLKELERİ' EFSANESİ	419

KAOTİK DENİZDEKİ DÜZEN ADALARI YA DA ‘ORGANİZE EDİLMİŞ CİNNET’	423
SPEKÜLATÖR KİMDİR?	427
TÜRKİYE’DE ‘FLANEUR’	431
BİR KENT EFSANESİ: UYUM	435
KÖYLÜLEŞİYOR MUYUZ, KENTLİLEŞİYOR MUYUZ?	441
SİZ ŞİMDİ RUHSAT DA İSTERSİNİZ!	445
KOMŞUNUN TAVUĞU	449
MİMARLAR KENT PLANLAYABİLİR Mİ?	453
‘DEZURBANİZM’İN TÜRKİYE VERSİYONU	459
NEW YORK’U DÜŞÜNMEK	463
ÇEKİRDEK AİLE ÇÖKÜNCE MİMARLIKTAN NE OLUR? YA DA TOKYO’DA NE OLUYOR?	467
İSTANBUL’U GÖZLERİ KAPALI SEVMEK	471
9	
SADECE TÜRKLER OKUSUN DİYE AMA...	477
MİMARLIKTAN KİMLİK ÜZERİNE İLERİ GERİ	479
HER TÜRK’ÜN İÇİNDE BİR MİNİK ORYANTALİST YATAR	483
BİR KÜLTÜR POLİTİKASI OLARAK ABARTI	489
MİMARLIK BAĞLAMINDA SAĞ VE SOL:	
BİR KONUM BELİRLEME DENEMESİ	493
TÜRKLER ÖĞRENMEZ; ZATEN BİLİR	499
KEBAPÇILAR, BALIK LOKANTALARI, MEYHANELER VS.	503
‘ZORZİLİK’ VE MİMARLIK ÜZERİNE GÜNCEL GÖZLEMLER	507
VECİZE BAĞIMLISI TOPLUMDA DÜŞÜNMEK	511
GÖRSELLER	
	514
KAYNAKÇA	
	517
DİZİN	
	524

YENİLENMİŞ ÖNSÖZ

Bu bir ‘toplama kitap’. Dolayısıyla, daha önce yayımlanmış yazıları bir araya getiriyor. O yüzden, başlangıçta öngörölmüş bir sistematığı yok. Olsa olsa kitaba sonradan uyarlanmış, eldeki malzemeye empoze edilmiş bir sistematığı olabilir; kısmen de öyle zaten... Yine de okuyanlar kitaptaki metinlerin bir derlemenin sarsaklığına sahip olmadığını ve ‘neredeyse’ bütünlük gösterdiğini kolayca anlayacaklar. Kuşkusuz bunun nedenlerinden en azından biri, çok sayıdaki yazı arasından sadece bazılarını seçip kullanmamdır. Daha önemli ikinci nedense, kitabın içerdiği metinlerin hep belirli bazı meselelere odaklanmasındaki ısrarla bağlantılı. Sürekli olarak o konularla ilişkili metinler yazıp duruyorum. O sürekliliğin temelinde, bu yazıların mimarlığın ‘içişleri’ni (kaldı ki, mimarlığın sadece uzmanları ilgilendiren içişleri de ancak kısıtlı bir oranda var) irdelemekten çok, kültürel eleştiri metinleri olması yatıyor. En geniş anlamda fiziksel çevre üretimi alanından bakıp, aslında toplumsallığı, onun mekânlardaki, düşüncelerdeki, pratiklerdeki, estetik duyuşlardaki tezahürlerini anlamaya çalışıyorum. Anlamaya çalışmak demek, ortamdaki vuku buluş ve düşüncelere mesafelenmek demek. Onları epey büyük bir eleştirel uzaklıktan izlemek demek. Böyle yapıyorum, çünkü itirazlarım var.

Şöyle ki beşeri çevreye ilişkin iyi niyetli olduğu besbelli pek çok inancın, mimarlık çevrelerini de aşan bir ölçekte bitimsizce yinelenen kimi görüşlerin gözüktükleri kadar masum olmadığına işaret ediyorum. Örneğin siyasi düşünce alanında edilmesi artık düpedüz seçkinciliğin, totaliter eğilimlerin ve çoğulculuğu lanetlemenin dışavurumu sayılabilecek sözler, mimarlıkta ve genelde tasarımda hümanist kisvelere bürünüp kolay sarf

edilebiliyor. Yalnız Türkiye’de değil, hemen her yerde sarf edilebiliyor ve onay görebiliyor. O yukarıda sözünü ettiğim eleştirel mesafeyi korumaktan bir an için bile vazgeçince, düşünme süreçlerimiz ‘Giriş’ metninde rüya metaforuyla anlatmaya çabaladığım bir otomatizm kazanıyor ve bilincin denetiminden çıkmaya başlıyor. Doğruluğundan hiç kuşku duymadan, bilinç alanında birikenlerin tortularıyla, ama bilinçdışı konuşmaya koyuluyoruz. Tam da o nedenle, düşünmeyi tatile gönderiyoruz. Bu kitap, rüyanın rüya olduğunun farkına varmayı öneriyor. Hiç rüya görmeden yaşamayı değil, arada sırada düşüncükümleri yaşamının olağanlığını ve daha önemlisi, gerekliliğini ortaya koymaya çalışıyor. Kimseye doğru yaşam vazetmeye kalkışmıyor. Hele hele ‘yanlış yaşam doğru mekânda yaşanamaz’ gibi, tüm modern çağ boyunca çeşitli biçim ve kılıklarda yinelenmiş –hatta hâlâ yinelenen– zırva mimari önermeler sıralamaya niyet etmiyor. Burada, hangi yaşamın ve hangi mekânın doğru olduğunu gösterme haddini bilmezliğinden olabildiğince uzak durulmaya çalışılacak. Tam aksine, herkes için geçerli doğrunun ve doğruluğun ne olduğunu bilmeyi, bildiğini sanmayı sorunlaştırmaya uğraştığım söylenebilir.

Yıllar önce İlhan Mimaroğlu bir kitabının önsözünde (*Caz Sanatı*, Yenilik Yay., İstanbul, 1958, s. 9) yaklaşık şöyle diyor: “Önsözlerde şuna buna teşekkür etmek âdet olmuştur, ama ben burada kimseye teşekkür etmeyeceğim. Kimseden ne malzeme, ne de fikir bakımından bir yardım görmedim.” Benim de teşekkür etmekte ilgili epey bir tereddütüm var. Fakat ben kimseden katkı ve yardım görmeyişimden ötürü değil, aksine sayamayacağım kadar çok kişiye fikir ve tartışma başlığı borçlu olduğum için teşekkür edemeyeceğim. Bu kitapta yer alıp da dostlarımla, akademyadaki arkadaşlarımla, Arredamento’nun birkaç ‘kuşak’ boyunca çalışanlarıyla, lisans ve lisansüstü öğrencileriyle, dahası, oğlum ve eşimle daha önce tartışmadığım neredeyse hiçbir şey yok. Pek çok düşüncemi onlarla çekişme çekişme, söylediklerine katılarak veya canla başla karşı çıkarak

DİZİN

11 Eylül terör saldırısı 196
1730 İsyanı 412

A

Aalto, Alvar 96
Abbasi 167
Abdullah Cevdet 51
Meragalı Abdülkadir 163
Abdülmecid çağı 74
Adorno, Theodor 221, 226, 371, 372, 379
Agbar, Torre 286
ahlak 50, 495, 497
ahlaki: ~ açmaz giderme mekanizması 133; ~ dersler verme endişesi 175; ~ kaygılar 245; ~ metinler 50; ~ öğütler 29; ~ yargılar 227
ahşap İstanbul konutu 104
aicher, otl 242, 243
aile 27, 58, 63, 181, 218, 271, 294, 324, 347, 467, 468; ~ kurgusu 324
akıl yürütme 19, 28, 29, 40, 91, 219, 240, 253, 311, 312, 320, 325, 391, 460; ~ yürütme biçimi 28; ~ yürütme imkânları 19
akılcılık 57
Akira Suzuki 467
Al-Ahmed 41
Alberti 92, 105, 145, 213, 239, 241, 402, 489
alegorik aşk 20
Alman: ~ Demokratik Cumhuriyeti dönemi 141; ~ entelektüel ortamı 72; ~ kültürü 41; ~ Nazizmi 62; ~ romantik ulusalcı kültür yazını 73; ~ ulusçuluğu 72
altbenlik 221

altın çağ 125, 126; ~ saplantısı 126
ampirist düşünce gelenekleri 32
Ando, Tadao 213, 265, 359
Andrews, Walter 53
Anglosakson dünyası 37, 199, 455
anıt heykeller 309
anma duvarı 139
Antik: ~ dünya 21, 340; ~ kentler 406; ~ mimari biçimleri 224; ~ Yunan dönemi 118; ~ Yunan heykeli 165; ~ Yunan polikromisi 92; ~ Roma 139, 224
Antikçağ 91
arabesk 81, 153, 155, 375
aristokrasi 28
Art Nouveau 258, 290, 451
asimilasyon 75
ateizm 321
ateşli silahlar teknolojisi 44
Austerlitz 142
avangardizm 295, 373
avangart tavırlar 352
Ayasofya 103, 243, 489, 501

B

Bach, Johann Sebastian 163
bağlamsalcılık 237, 303, 425
bahçe tasarımı 28
Bakema, Joop 373
Baki 54, 163
de Balzac, Honoré 163
bankacılık 99, 336
banliyö: ~ alanları 28; ~ evi 114, 467, 468
barınma kültürü 127
Barok çağ 289
Barragan, Antonio 359
Başoğlu, Muzaffer Şerif 39, 40
Batı: ~ dünyası 107, 115; ~ düşüncesi

- 240; ~ edebiyatı 377; ~ kenti 172, 173, 451; ~ kenti estetiği 172; ~ kültürü 375, 376, 377, 378, 379; ~nın kültürü 65; ~ yla karşılaşma 74
- Batılılaşma 40, 41, 44, 66, 125, 127, 129, 376, 435
- Batılılık 157, 173
- Baudrillard, Jean 309, 393, 394, 395, 400, 401, 402
- van Beethoven, Ludwig 146, 490
- Benjamin, Walter 126, 309, 398, 431, 470, 497
- Bergson, Henri 146
- Bhabha, Homi 59, 69, 70, 71, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 163, 164
- Bihruz Bey 41
- bilim 37, 98, 233, 234, 243, 420; ~ statüsü 233
- bilimsel bilgi 419, 420
- bilinç 14, 17, 18, 29, 45, 81, 155, 405, 409; ~ akışı romanlar 155
- bilinçaltı 18, 19, 20
- bireysel: ~ sorumluluk 327, 329; ~ tercihler dünyası 156; ~ yaşam 155
- bireysellik 156, 168, 217, 503
- Birinci Dünya 28, 244, 305, 356, 357
- Bizans 118, 128, 131, 395, 409; ~ ikonları 395
- Bonatz, Paul 178, 508
- Boysan, Aydın 331
- Bramante 163, 489
- Breuer, Marcel 223
- Broadacre City 195
- Budizm 390
- burjuvazi 28
- C
- Calatrava, Santiago 81, 336
- Cansever, Turgut 113, 424
- Carlo, Giancarlo De 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 373
- cemaat 27, 78, 114, 167, 168, 183, 186, 480
- Cezayir Bağımsızlık Savaşı 139
- Choay, Françoise 239
- cinsel: ~ tabu 346; ~ tercihler 382
- Le Corbusier 22, 82, 92, 95, 97, 101, 102, 103, 104, 146, 195, 197, 203, 204, 208, 237, 238, 240, 244, 261, 262, 294, 301, 311, 312, 323, 333, 352, 366, 373, 397, 407, 424, 500
- Croce, Benedetto 291
- Cronon, William 427
- Ç
- çağdaş: ~ bireysellik 169; ~ kadın 150; ~ büyük kentlilik 150; ~ demokrasiler 230; ~ dünya 221, 252; ~ kapitalist sistem 221; ~ kentler 495; ~ mimari yaratma 57; ~ öznenin evrenselliği 165; ~ roller 111; ~ siyasal imgeler 229; ~ tarihyazımı 92; ~ toplum 139, 169; ~ Türkiye 113, 122, 124, 126, 129, 435, 504
- çağdaşlaşma 151
- çaprazlanmalar 76, 77
- çekirdek aile 467, 468; ~nin yıkılışı 269; ~nin yıkımı 468
- Çinici, Behruz 331
- çoğulculuk 13, 167, 169
- D
- Dalokay, Vedat 163, 459
- Dante, Alighieri 163
- davranış: ~ alışkanlıkları 247; ~ biçimleri 269; ~ normları 271
- Debussy, Claude 373
- Dede Efendi 165
- Dede Korkut 157
- Deleuze, Gilles 325
- demokrasi 271, 493
- demokratik: ~ sistem 328; ~ seçme hakkı 153
- deneysel: ~ sinema 155; ~ strüktürel tasarımlar 265
- Derrida, Jacques 205, 325
- Descartes, René 163, 242, 243
- determinizm 122
- devlet 40, 72, 168, 179, 181, 230, 283, 304, 327, 329, 416, 489; ~ baba 327; ~in güdümünde özneler 304; ~ politikası 40
- Prences Diana 269, 271, 272, 273
- Dickens, Charles 163

dijital: ~ ağlar 309; ~ devrim 82; ~ teknoloji 192
 dile getirme mekânı 71
 Diller 82, 291
 din(ler) 76, 159, 337, 389, 390
 dinsel: ~ davranış modeli 240; ~ etnik cemaat 167; ~ inançlar 168
 Divan şiiri 53, 54, 164, 499
 diyar-ı İslam 51
 Doesburg, Theo van 398
 Doğu-Batı kutupsallığı 56
 Dostoyevski, Fyodor 175, 176, 177, 178
 düşgücü 193, 503
 düşsel: ~ mimari 20; ~ bütünlük 47; ~ düşmanlar 29
 düşünsel: ~ altyapı 72, 73; ~ imkânlar 24; ~ tutarlılık 259; ~ ürünler 203
 düşyıkım(lar)ı 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24

E

Eames, Charles 213
 edebiyat 77, 153, 163, 178, 245
 Eisenman, Peter 237, 238, 262, 307, 308, 313, 335, 337, 349, 359, 402
 Ekim Devrimi 258
 ekonomi 37, 245, 247, 248, 291, 443, 508
 ekonomik: ~ açmazlar 122; ~ bunalım 265; ~ denetim 163; ~ gerçeklik 268; ~ iktidar 287; ~ ilişki rasyonalitesi 49; ~ yapı 247; ~ zorunluluk 122
 Eldem, Sedad Hakkı 40, 119, 133, 217, 304, 337, 349, 444
 Elizabeth çağı İngilteresi 125
 El Lissitzky 397
 Emevi yönetimi 167
 endüstri: ~ çağı 266; ~ tasarımı 262, 291
 endüstriyel dünya 115
 epistemoloji 93, 99, 100; ~ değişim 291
 eril biyopolitik imalar 49
 erken: ~ Bizans 131; ~ Cumhuriyet 51, 53, 297, 414, 432, 442, 460; ~ Cumhuriyet aydınları 297; ~ Cumhuriyet seçkinleri 51; ~ modern düşünce rejimleri 177; ~ modernist mimarlık

kavrayışı 311; ~ modernite 176, 470; ~ modernizm 261; ~ modern toplum 176

Erlach, von Fischer 489

erotizm 21

estetik 13, 20, 28, 54, 56, 92, 107, 110, 111, 127, 128, 136, 137, 155, 156, 163, 165, 171, 172, 173, 193, 200, 203, 204, 217, 251, 253, 254, 273, 287, 290, 291, 293, 304, 359, 372, 374, 375, 385, 386, 387, 394, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 407, 424, 489, 495, 496; ~ tutarlılık alanları 253

estetizasyon 126, 497

etik 110, 196, 197, 221, 224, 233, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324

etnisite 76, 77, 80, 181, 340

etnodinsel gruplar 27

evrensel: ~ hakikat 23; ~ değerler 157, 164; ~ ilke 239; ~ kabuller 159; ~ kişilikler 165; ~ özgünlük 263; ~ özneler 165

evrensellik 28, 157, 161, 163, 164, 165
 Eyck, Jan van 373

F

Farnsworth, Edith 293

faşizm 397

Enderunlu Fazıl 54

felsefe 43, 163, 321, 324, 325

Fethi, Hasan 36, 37

Foster, Norman de 299, 335, 336

fotografin icadı 223

Foucault, Michel 47

Freud, Sigmund 133, 176, 346

Fricke, Ron 35

Friedman, Yona 424

Fuksas, Massimiliano 265, 336, 455

Fütürizm 397

Fuzuli 163

G

Şeyh Galib 54, 163

Galiei, Galileo 242, 243

gecekondu 169, 327, 410, 414, 429

geç: ~ Antik yapı 243; ~ Ortaçağ 44, 405, 501; ~ Osmanlı aydın(lar)ı 46,

51, 297; ~ Osmanlı-Cumhuriyet öz-nesi 50; ~ Osmanlı dönemi 48
geçiş toplumu 445
Gehry, Frank O. 81, 262, 291, 335, 336, 456
gelenek 17, 100, 101, 104, 239, 391, 443, 504
geleneksel: ~ âlim 345; ~ anlam yapıları 221; ~ anne-oğul ilişkisi 346; ~ bilgi kurumu 241; ~ Türk evi 66; ~ Türk kadını 66; ~ büyük sistemler 159; ~ değerler 28; ~ dünya 139, 169, 331; ~ ev temsili 133; ~ ilişki ağları 187; ~ insan 27, 445; ~ İstanbul evi 104; ~ kent 127, 423; ~ kent-sel ve mimari fizyonomi 127; ~ kimlik 27, 467; ~ konut 133, 447; ~ kültür 57, 222; ~ meslek örgütleri 331; ~ mimari sponsorluk alışkanlıkları 111; ~ mimari üretimi 92; ~ mimarlık 119; ~ Osmanlı evi sergisi 29; ~ Osmanlı evleri 132; ~ Osmanlı kentleri 495; ~ otorite 50; ~ öz kültür 375, 378; ~ rol kalıpları 111; ~ roller 111; ~ saygı 230; ~ sistem(ler) 211, 322; ~ şehircilik pratiği 321; ~ toplumlar 85; ~ toplumsal sorumluluk ideolojisi 248; ~ yapı üretim etkinlikleri 111
gelişmiş: ~ kapitalist ekonomiler 266; ~ teknoloji evreni 213
geometrik: ~ gerçeklik 224; ~ izdüşüm teknikleri 223
gerçekler dünyası 18
Gerkan, Armin von 335
Giddens, Antony 263
Giedion, Sigfried 97, 147, 323
Ginzburg, Moisei 459, 500
giyim modası 395
global sistemler 317
Gotik 119, 251, 501; ~ Canlandırıcılık 258; ~ tarihselcilik 119
Gökalp, Ziya 73
görsel: ~ basın 309; ~ bilgi 222; ~ iletişim araçları 223; ~ kültür 225
Grimshaw, Nicholas 335
Gropius 97, 258, 272
Gropius, Walter 272
Gucci 395
Guinness rekorları 200

Gülersoy, Çelik 33
günah çıkarma: ~ girişimi 141; ~ hücre-si 141; ~ mekanizması 123
güncel mimarlık: ~ sorunsalları 102; ~ ürünleri 29
gündelik: ~ basın 123; ~ dil 58, 254, 318; ~ eylemler 45; ~ kullanım 251; ~ politika 124; ~ siyasal pratikler 493; ~ yaşam 50, 68, 152, 171, 191, 199, 201, 254, 297, 308, 322, 411, 473; ~ yaşam pratikleri 50, 171, 411

H

Habermas, Jürgen 238
Hadid, Zaha 294, 336, 455
hafıza 61, 63, 100, 101
halk mimarisi 92, 117, 217, 489
Hariri 163
hars 73
hayırseverlik 111
hayvan hakları 299
Hegel, Georg Wilhelm Friedrich 325
hegemonik iktidarlar 118
Heidegger, Martin 146, 233
Hejduk, John 291
VIII. Henry 259
heykel 81, 82, 289, 290, 291
Herzog and de Meuron 265
Hıristiyan dünyası 353
hibridlenmeler 77
Hilberseimer, Ludwig 424
Hinduizm 390
Hint-İslam 167
historiyografik: ~ çizgi 219; ~ parçalanma 126; ~ yönelimler 98
Hitler, Adolf 258, 482
Hobsbawm, Eric 104, 391
Holbrook, Victoria 53
Holl, Steven 291
Hollein, Hans 203, 205
Hollywood sineması 371, 372
Holzmeister, Clemens 508
Hugo, Victor 402
Huysen, Andreas 373, 374

I

ırkçılık 80, 485
İto, Toyo 265
ızgara planlı kent 405

İ

İbn Sina 146
 iç-dış mekân bütünlüğü 92
 ideoloji 123, 124, 125
 ideolojik: ~ altyapı 124, 127; ~ ikna ve güdüleme araçları 61; ~ kalıplar 125; ~ konstrüksiyon 62; ~ koşullanmalar 128, 129; ~ mesajlar 62, 175; ~ şiddet 63; ~ tortulaşma 124; ~ yapılanma 37, 128; ~ yapılar 123; ~ yönelimler 125
 ifade etme mekânı 80
 ifade etme: ~ edimi 70; ~ mekânı 70, 71, 77, 79, 82
 İkinci Dünya Savaşı 41, 139, 179, 182, 480
 İkinci Meşrutiyet 195
 ikonografik-ikonolojik çözümleme pratikleri 222
 iktidar(lar) 50, 59, 76, 147, 172, 118, 235, 281, 282, 290, 304, 305, 346, 373, 376, 377, 400, 485, 486, 493
 iletişim 159, 160, 221, 223, 279, 382, 433, 459; ~ ağları 160; ~ araçları 223, 261, 279; ~ olanakları 159
 imar: ~ affı 169; ~ hakkı 321
 imarlı kentsel alan 414
 imge(ler) 33, 52, 106, 133, 147, 205, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 262, 263, 451; ~in metalaşması 222; ~in serbest dolaşımı 225, 226, 263; ~ toplama 222; ~nin dolaşımı 262; ~nin serbest dolaşımı 225; ~nin metalaşması 223; ~ ticareti 223, 224
 inanç(lar) 21, 41, 42, 219, 317, 340, 351, 390, 442, 493, 495, 497, 505
 İngiliz: ~ geleneği 32; ~ koloni yönetimi 68; ~ mimarlığı 31; ~ modernizmi 298
 İnönü, Erdal 448
 Büyük İskender 367
 İslam: ~ doğması 353; ~ dünyası 353, 355, 356, 389; ~ kültürleri 43
 İslamlaşma süreci 43
 İstanbul'un fethi 43
 işlevsellik 57, 87, 489
 izolasyonizm 83

J

Jameson, Fredrick 295
 Jeanneret, Charles-Edouard 22
 Jivskulptarkh 82
 Johnson, Philip 259, 293, 365
 Joyce, James 163

K

kadın(lar): ~ erkek ilişkileri 152; ~ kimlik yapıları 66; ~in özgürleşmesi 253
 Kahn, Louis 213, 240
 kahramanlık çağı 95
 kamusal: ~ alan 171, 187, 188, 381, 431, 432, 442, 469; ~ aylıklık mekânları 432; ~ görünürlük 365; ~ marifet 349; ~ mekân(lar) 32, 381, 382, 383, 385, 431, 432, 433, 434, 469, 470
 Kanık, Orhan Veli 471
 Kant, Immanuel 146, 325
 Kanuni 54
 kapitalist: ~ yatırım aracı 109; ~ burjuva 365; ~ dünya 277; ~ ekonomik sistem 278; ~ gücün hareketliliği 279; ~ güçler 279; ~ modern toplum 280; ~ pratikler 279; ~ sömürgeci güç 279; ~ üretim ilişkileri 262, 332, 371; ~ ekonomik yapılar 277
 kapitalizm 179, 287, 295, 365; ~ tarihi 365
 kapitalizmöncesi dünya 279
 Karatani, Kojin 244
 Kemal, Yaşar 157
 Kemalettin Bey 119, 176
 kent: ~ merkez(ler)i 185, 187; ~ planlama 127, 195, 282, 321, 373, 407, 419, 420, 421, 455, 456; ~ planlama hakları 321
 kentlilik 409, 410, 442, 443, 444
 kentsel: ~ aktörler 411; ~ hafıza 62; ~ hizmetler 413, 460; ~ kirlilik 57; ~ konut tipolojisi 347; ~ koruma 121, 123; ~ mekân 171, 172, 298, 307, 308, 442, 471; ~ yaşam düzeni 127; ~ yenileme 133
 Kınalızade 54
 kırsal Akdeniz dünyası 117
 kırsallık 150

kimlik 27, 46, 56, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 79, 80, 100, 129, 136, 149, 219, 226, 269, 295, 399, 423, 428, 467, 479, 480, 481, 482, 495, 497; ~ bütünlüğü 73; ~ kaybı 27, 479; ~ yapıları 27; ~ yitimi paranoyası 56
kimliksiz toplum 55
kitle: ~ isterişi 271; ~ turizmi 222
kitlesele: ~ medya 308, 309; ~ tüketim 372
klasik: ~ müzik 155; ~ Osmanlı 109, 167, 251, 277; ~ Türk müziği 155; ~ yapı bilgisi 214
Klasisizm 258
klişeler: ~i yeniden üretme 27; ~ sistemi 28
kolonyal: ~ geçmiş 68; ~ ilişki(ler) 68, 163
kompani bahadır 278
komünizm 397, 428
Konstrüktivizm 397
Koolhaas, Rem 81, 229, 230, 244, 265, 313, 336, 337, 474
Korinth düzeni 224
koruma: ~ alanı 123; ~ bilinçli yaklaşım 121; ~ disiplini 135; ~ kaygısı 137; ~ söylemi 127
kozmopolitilik 339
kozmopolitizm 340, 341, 342, 463
köprü metaforu 56
Kracauer, Sigfried 222
Kuhn, Thomas 233
Kuma, Kengo 301, 303, 304, 305
kuramsal: ~ düşünce 236, 240, 241, 242, 273; ~ etkinlik alanı 239; ~ mirarlık düşüncesi 239
kurulu düzen 29, 289
kutupsallık 71, 81; ~ politikaları 81
Küçükömer, İdris 493
kültür(ler) 29, 35, 36, 40, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 53, 55, 56, 58, 59, 62, 65, 66, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 91, 128, 129, 157, 160, 161, 164, 167, 172, 173, 191, 218, 222, 229, 230, 253, 276, 348, 355, 356, 361, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 378, 379, 390, 401, 470, 489, 490, 491, 501, 505, 509; ~ deęi-

şimi 74; ~ endüstrisi 222; ~ karmaşası 65; ~ kaynakları 40; ~in çeşitliliği 71; ~ pratikleri 47, 50, 53, 67; ~ projesi 29; ~ sorunsalları 35; ~ün içtutarlılığı 73; ~ün metalaşması 221, 222, 226; ~ün romantik kavranışı 82; ~ verileri 48, 78
kültürel: ~ asimetri 163; ~ bildirimler 70, 76; ~ kısırlık 66; ~ bütünlük 50; ~ bütünsellik 42; ~ coğrafya biçimleri 124; ~ değer(ler) 56, 139, 390; ~ değişim 28; ~ dönüşme 150; ~ dönüşüm 150; ~ edim 49; ~ egemenlikler 163; ~ eleştiri 13, 28, 29; ~ eleştiri projesi 28, 29; ~ geçmiş 32, 57, 128, 129; ~ gerçeklik(ler) 45, 57; ~ güvenlik rejimi 55; ~ içtutarlılık 42, 43, 47, 54, 55, 68; ~ ilgi alanı 165; ~ ilişki 49; ~ kalıplar 33; ~ karşılaşma 67, 75; ~ kesinti 42; ~ kopukluk 32; ~ melezlenmenin olağanlığı 83; ~ melezlik 67; ~ mesafe 149; ~ olgu(lar) 52, 58, 73, 159; ~ oluşumlar 218; ~ otarşi 41, 49; ~ ödünclenme(ler) 43, 45, 500; ~ öz 40, 67; ~ pozisyon(lar) 149, 219; ~ pratik(ler) 51, 66, 69, 71, 74, 76, 78, 82, 218, 370, 371; ~ saflık 43, 66; ~ inşaatı 78; ~ sürekliliğin mimari cephesi 32; ~ süreklilik(ler) 31, 32, 33; ~ sorgulaması 31; ~ sorunları 31; ~ tahayyül 172; ~ tercih 36, 124, 151; ~ yenileme 151; ~ tutarlılık 68; ~ üretim 74, 76, 77, 78, 160, 357; ~ varoluş 31, 45; ~ verimsizlik 56; ~ yabancılaşma 37, 36; ~ yapılanma 252, 379; ~ yapılar 27, 277; ~ yaratılar 157; ~ yarıküre 56; ~ yaşam 218; ~ yenilgi 68; ~ yeterlilik hâli 47; ~ zafiyetler 107
kültürlenme süreci 75

L

Lale Devri 412, 413
Laugier, Marc-Antoine 57, 145
leksikografik otorite 82
Lenin 257, 496
Levni 163
liberalizm 233
literati-aydın ayrımı 46

Loos, Adolf 28, 265, 293, 323, 374
 Loti, Pierre 283
 Lutyens, Edwin 105
 lüks: ~ talebi 267; ~ün demokratizasyonu 266; ~ün lükslüğü 272; ~ üretim kapasitesi 267
 Lynn, Greg 82

M

Mardin, Şerif 46, 345
 marjinal mekân(lar) 276, 277, 281, 282, 283; ~ üretim etkinliği 282
 Marx, Karl 17, 23
 May, Ernst 258
 Mediciler 109, 110
 medya 22, 54, 222, 224, 262, 291, 309, 361
 Fatih Sultan Mehmed 44, 54, 109, 131, 501, 507
 Sokollu Mehmet Paşa 110, 412
 mekân: ~ı biçimleme 279; ~ın hafızası metaforu 62; ~ kurguları 280; ~ üretim bilgisi 280; ~ yapıları 278
 mekânsal: ~ inşaat 313; ~ yapılar 278
 melezlenme(ler) 66, 67, 76, 77, 82, 218; ~ söylemleri 67; ~ ürünü 66
 melezlik 66, 67, 68, 80, 83
 merkezî yönetim 410, 420
 mesenlik 107, 110, 111
 meslek: ~ etikleri 221; ~ içi dayanışma 331; ~ ideolojileri 99, 221, 248; ~ vicdanı 221
 mesleki: ~ kimlik 193; ~ psikoloji 241
 metalar 221, 287
 Mevlana 54, 164, 165
 Michelangelo 273, 290, 489
 Mies van der Rohe, Ludwig 208, 214, 258, 293, 301, 366, 373, 396, 397, 398
 Mihrimah Camii 351
 Miliutin, Konstantin 459
 Milizia, Francesco 57
 Milton, John 68
 mimar: ~ kimlikleri 320; ~ kültü 352; ~ özne 18; ~ starlar piyasası 286
 mimari: ~ alışkanlıklar 105; ~ analiz 77; ~ beğeni 113; ~ biçimler 224; ~ bilgilendirme süreci 24; ~ bilinç 29; ~

değerler 101; ~ düşünce 105, 324; ~ düşünce konstrüksiyonları 105; ~ düşünce üretimi 27; ~ eleştiri parametreleri 251; ~ enstalasyonlar 82; ~ estetik 204; ~ etik 233, 318, 319; ~ etik biçimi 233; ~ gerçeklik(ler) 223; ~ hafıza 62; ~ historiyoğrafi 99, 208; ~ imge~(ler) 32, 221, 225, 261, 262; ~ karışım 282; ~ karşıtlıklar 276; ~ konstrüksiyonlar 239; ~ koruma 121, 127, 128, 129, 182; ~ mekân 289; ~ miras 124, 128; ~ pratik 207; ~ rekabet dünyası 335; ~ söy-lemler 225; ~ sponsorluk 110, 111; ~ tasarım 28, 295, 299, 336, 474; ~ temsiller 93; ~ teşvik sistemleri 107; ~ uygulama pratiği 207; ~ ülkü 93; ~ üretim 23, 209, 231, 398; ~ ürünler 101, 301; ~ ürünlerin tarihselliği 106; ~ yaratım süreci 31

mimarlık: ~ın araçları 175; ~ın bilgisi 281; ~ın öznesi 77; ~ alanı 239, 372; ~ bilgisi 22, 96, 97, 104, 233, 234, 235, 236, 238, 241, 242, 244, 280, 396; ~ dünyası 18, 82, 96, 98, 99, 113, 145, 147, 177, 226, 233, 241, 251, 252, 262, 290, 304, 323, 325, 335, 336, 401; ~ düşüncesi 23, 24, 27, 28, 29, 92, 104, 225, 239, 241, 312, 343, 346, 453; ~ epistemolojisi 99, 101, 104, 106, 205; ~ etiği 225; ~ evreni 234; ~ eylemi 175; ~ hizmeti 331, 332, 508, 509; ~ ideolojileri 322; ~ imgeleri 225; ~ mitolojisi 204; ~ modaları 225; ~ müzesi 257; ~ odaları 335; ~ okulları 22, 23, 145, 208, 209; ~ pratik(ler)i 71, 227, 234, 318; ~ sorunsalı 101; ~ söylem(ler)i 102, 104, 238, 423, 479; ~ tanrıları 214; ~ tarihçiliği 99; ~ tarihi 96, 99, 100, 131, 135, 181, 207, 298, 400, 435; ~ tarihi anlatısı 135; ~ türleri 369; ~ ürünü 303; ~ verileri 78
 mimetik gönderme 307
 minimal sanat 394
 Mirren, Helen 269
 moda(lar): ~ın egemenliği 252; ~ olgusu 251

- modern: ~ Batı dünyası 283; ~ bilgi 280; ~ bilim gerçeklikleri 243; ~ birey 110; ~ çağ 14, 304; ~ çağ Avrupası 109; ~ değerler 56; ~ dünya 119, 142, 159, 160, 227, 242, 254, 263, 321; ~ epistemoloji 57; ~ gerçeklik 114; ~ hoşgörü 167, 168; ~ insan 93, 156, 445; ~ irade 297; ~ ka-musal alanlar 187; ~ keşif 279; ~ kimlik 486; ~ koruma-restorasyon disiplini 132; ~ kuramsal düşünce 242; ~ mesenlik geleneği 111; ~ mimarlık 203, 298, 513; ~ öncesi kültürel birikim 32; ~ özgürlük 168; ~ temsiliyet araçları 223
- modernite 85, 114, 132, 159, 221, 224, 253, 290, 291, 305, 322, 352, 389, 390, 391, 396, 402, 431; ~ icadı 85; ~nin sonu 291
- modernizm 95, 204, 237, 252, 258, 261, 301, 376, 399
- modernleşme 27, 31, 40, 125, 258, 271, 329, 349, 355, 356, 370, 376, 378, 389, 391, 435, 452, 461; ~ ideolojisi 125; ~nin ülke 151; ~ süreçleri 27, 356, 378
- modernlik 27, 39, 45, 47, 151, 152, 160, 282, 303, 304, 389, 391, 405, 406; ~ simgesi 151; ~ temsil(ler)i 151, 152; ~ üretme imkânları 282
- Molière 163
- Moore, Charles 226
- More, Thomas 231, 259
- morfogenetik terimi 217
- morfoloji 105, 204, 261, 495
- muhafazakârlık 48, 491
- multikültüralizm 71
- Musevi: ~ mezarlıkları 308; ~ soykırımı 309
- Musevilik 168
- Muthesius 28, 323, 374
- mühendislik: ~ matematiği 93; ~ tarihi 99; ~ tasarımı 93
- müphemlik 70, 79, 82
- N
- Napoleon 72, 142, 173
- Neogotik 261
- Neogrek 261
- Neoklasik 261
- Neo-Rus 257
- nesne-özne yarılmaması 303
- Nietzsche, Friedrich 146, 197, 451
- normatif: ~ bilgi 244; ~ değerler üretme 322; ~ düzen 156; ~ sistem 322, 323, 325; ~ yapay dizge 323
- nostalji 85, 86, 87, 237, 238
- Nouvel, Jean 286, 335
- O
- Oedipus kompleksi 346
- Oerley, Robert 508
- Ohitoviç, Mihail 459
- Orta: ~ Anadolu kenti 173; ~ Avrupa imajları 173; ~ Avrupa kenti 173
- orta: ~ mekân 324; ~ sınıflar 28, 29, 267, 271; ~ sınıfların değer yargıları 28
- Ortaçağ 85, 92, 100, 119, 133, 139, 165, 333, 382, 405, 501; ~ Anadolu mimarlığı 165; ~ anıtları 133
- ortak: ~ irade 414; ~ kültürel öz 161
- Osmanlı 29, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 57, 61, 62, 68, 73, 91, 102, 104, 107, 109, 110, 111, 113, 114, 118, 119, 124, 125, 126, 127, 129, 132, 165, 167, 168, 172, 173, 181, 182, 217, 251, 277, 281, 282, 297, 308, 341, 355, 406, 412, 413, 415, 432, 435, 437, 444, 451, 480, 481, 495, 497, 499, 501, 504, 507, 508; ~ aydınları 45; ~ Baroğu 251; ~ elitleri 51; ~ evi 29, 104, 497; ~ iskân pratikleri 281; ~ kentleri 57, 495; ~ klasik çağı 107; ~ mezarlıkları 308; ~ mimari teşvik mekanizmaları 107; ~ seçkinleri 42; ~ tarihi 412; ~ Türk aydını 46; ~ yapıları 126; ~ yönetimi 61; ~ yükselme dönemi mitolojisi 119
- Osmanlılık 173
- otarşi 39, 40, 41, 42, 47, 49, 53, 55, 57, 58, 59
- otarşik: ~ eğilimler 41; ~ talepler 41, 53
- otarşist: ~ eğilimler 56; ~ iddialar 55; ~ ideolojik talepler 54; ~ politikalar 58
- otokton halk 280

otomatizm 14, 20
Otuz Yıl Savaşları 197

Ö

özcü kültür 74, 78
Özdoğan, Mehmet 91, 100
özel-kamusal ayrımı 33
özgünlük 66, 70, 71, 226, 237, 263, 396
özgürlük anlayışı 167
özne: ~ nesne ilişkisi 234; ~ nesne yarılması 303; ~nin sorumluluğu 50; ~ sorumluluğu 327
Özyurt, Erdal 248

P

Palladio, Andrea 86
Pamuk, Orhan 157, 346
Panslavizm 179
Panton, Werner 81
parlamentar siyasi sistem 235
patronaj 107, 110
Penderecki, Krzyzstof 155
Perikles 118
Pers İmparatorluğu 167
Persico, Eduardo 95
I. Petro 282
Piacentini, Marcello 182
Pikionis, Dimitris 117, 118, 119
Pittiler 109
piyasa değerleri 271
Platon 146
politik: ~ kültürel tercih grupları 124; ~ mesajlar 82
politika(lar) 58, 129, 155, 234, 304, 438, 493, 496
pop: ~ ikon 229; ~ imge 229, 230; ~ müzik 155
popüler: ~ kültür 81, 191, 229, 230, 373, 375, 376; ~ medya organları 222; ~ sanat 372; ~ tarih tartışmaları 133
Porthoges 31, 32
postmodern ekstrevaanza 248
postmodernizm 237, 254, 295
Prairie evleri 31, 32
praksis bölgesi 235
Praksiteles 490

prekapitalist: ~ dünya 279; ~ ekonomi(ler) 247, 255, 277; ~ ekonomi zihniyeti 247; ~ pratikler 279; ~ sistemler 279, 331; ~ toplumlar 277; ~ dünya 242; ~ imparatorluk 167; ~ mekân üretim pratikleri 280; ~ reel mimarlık bilgisi 241
pres teknolojisi 45
Price, Cedric 298
Pritzker, Jay A. 359
proletarya diktatörlüğü 496
psikoloji 133, 157, 241
psikopatolojik açmaz 52
psikososyal: ~ kavranış 193; ~ koşullar 101
Pugin, A.W. 405
pürüzsüz tarihsellik düşü 217

R

Racine, Jean 163
radikal kültürel eleştiri 28
radikalizm 152
radikallik 311
Rasim, Ahmed 432
Rasmussen, Steen Eiler 474
rasyonalite 199, 200, 201
rasyonel: ~ akıl yürütme 159; ~ inşa etme yöntemleri 323
rasyonellik 177
Raymond, Antonin 261
reklamcılık 335
resim 67, 68, 81, 82, 106, 133, 229, 275, 276, 289, 290, 291, 394, 397
restorasyon 132, 135, 136, 138, 455
Ricardiler 109
Riegl, Alois 19
Riesman, David 445
Rogers 335
Rokumeikan 283
Romanesk 251
Romantik ulusalcı kültür 74
Romantizm 72
Rossi, Aldo 19, 20
Rönesans 20, 107, 109, 110, 224, 262, 263, 290, 301, 361, 396, 402, 501
Rubens, Peter Paul 163
Rus Devrimi 289
Ruskin, John 132

rüya(lar) 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24

S

Sad'abad 412

Said, Edward 48, 377, 485, 486

sanal gerçeklik 82

sanat 23, 28, 41, 50, 62, 74, 81, 82, 103, 152, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 164, 165, 222, 230, 289, 290, 291, 336, 370, 371, 372, 373, 374, 377, 379, 385, 386, 387, 393, 394, 395, 396, 398, 400, 402, 457, 470

sanatsal: ~ etkinlik 309; ~ yaratıları 164; ~ varoluş alanları 31

Scarpa, Carlo 213

Schmitthenner, Paul 178, 252, 253

Schönberg, Arnold 373

Schütte-Lihotzky, M. 258

Scofidio 82, 291

Semper, Gottfried 237

sermaye 277, 279, 294, 429, 443, 444; ~ merkezli örgütlenmeler 277

Shaftesbury, Antony 291

Shakespeare, William 68, 163, 164

sınıf 76, 123, 149, 151, 272, 282, 299, 435, 437, 480, 509; ~ atlama 151

Sırp mimarlığı 181

Siew, Gaétan 337

simülasyon 208, 394

Mimar Sinan 33, 54, 56, 57, 86, 87, 93, 113, 114, 146, 164, 165, 345, 349, 351, 489, 501, 508

sinema 155, 222, 229, 371, 372

sivil toplum 414, 434

siyasal: ~ bilim 234; ~ simge 229; ~ bütün 340; ~ coğrafya 36; ~ egemenlik 282; ~ iktidar 305, 493; ~ irade 283; ~ katılımcılık 230; ~ kuram-lar 235; ~ kutsallıklar 230; ~ literatür 43; ~ oluşum 46; ~ otorite 383; ~ praksis 235; ~ pratik 235; ~ saygınlık simgeleri 229; ~ söylemler 235; ~ temsil kalıpları 230

Smithsonlar, Alison ve Peter 373

Soğuk Savaş 139

sosyal bilimler 100, 102, 512

Sosyalist Gerçekçilik 258

Sovyet: ~ Devrimi 311, 397; ~ modernizmi 289; ~ sistemi 179

soykırım anıtları 141

sömürgecilik 277, 278

Speer, Albert 119

Spinoza, Baruch 231, 318

Stalin, Josef 205, 305, 407

Stein, Rick 61, 63

Stockhausen, Karlheinz 155, 373

Strawinsky, Igor 373

sükûnet içinde düşünme 146

Süleymaniye Vakfıyesi 351

süpermodern dünya 142

süpermodernite 139, 142, 229, 253, 361; ~ dünyası 229

Süreyya Paşa 414

Ş

Şçusev, Aleksey 257, 258, 259

şehircilik 419, 420, 421; ~ bilgisi 419; ~ bilimi 233, 419

Şemdanizade 413

Şengül, Tarık 339, 340

T

tahkimat teknolojisi 44, 45

Tanpınar, Ahmet Hamdi 65, 74, 83

Tanzimat 42, 73, 412

tarikh 43, 53, 54, 61, 62, 69, 86, 87, 91, 92, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 106, 115, 118, 127, 129, 132, 133, 173, 193, 207, 209, 411, 442, 497; ~in hızlanması 253, 254; ~in temsili 133; ~ sorunsal 97

tarikhel: ~ acılar 63; ~ bilgi üretimi 273; ~ binalar 137; ~ cami mimarisi 113; ~ değerler 172; ~ değişim bilinci 85; ~ değişim süreci 43; ~evler 133; ~ gerçeklik(ler) 98, 146; ~ kalpazanlıklar 95; ~ kent 172; ~ mal varlığı 121; ~ saygınlık kalıpları 272; ~ süreklilik 32; ~ Türk mahallesi 137; ~ üsluplar 95; ~ veriler 98, 102; ~ verilerin temsilleri 100; ~ yapı 135, 136, 182, 416 tarikhelci: ~ cami eskizleri 114; ~ deneme 113; ~ gelenekselci yapı 113; ~

mimarlık 118, 119; ~ tutum 114; ~ yapı 114
 tarihselcilik 114, 117, 118, 261; ~in konformist biçimleri 114; ~in yanlışlığı 261
 tarihyazım: ~ gelenekleri 125; ~ının simetrisi 86; ~ paradigması 40
 tasarım(lar) 4, 18, 19, 22, 79, 81, 82, 98, 99, 109, 115, 117, 153, 155, 159, 160, 207, 208, 209, 211, 214, 217, 219, 221, 222, 230, 231, 236, 254, 262, 265, 266, 267, 271, 272, 281, 290, 291, 293, 299, 304, 348, 359, 360, 425, 474, 504
 tasarruf: ~ ahlaki 248; ~ merkezli ahlak 248
 Taut, Bruno 28, 102, 105, 203, 236, 237, 301, 317, 324, 325
 Tekin, Şinasi 43
 teknoloji 189, 195, 196, 197; ~ canavarı 191; ~ insan dengesi 191; ~nin tahakkümü 191
 teknolojik: ~ araçlar evreni 281; ~ tahakküm 191; ~ tanrılık rolü 197; ~ üretkenlik 192
 temsiliyet 101, 102, 103, 105, 106, 223, 224, 229, 235; ~ nesnelere 101, 102, 103, 104, 105, 106; ~ teknikleri 101, 224
 Tennyson, Alfred 163
 tipolojiler 156, 468
 tiyatro 41, 291
 Tolstoy, Lev 175, 176, 177, 178
 Topkapı Sarayı 44, 113, 131; ~ replikası 113
 toplum: ~ mühendisliği 175; ~ projesi 115; ~un bekası 47
 toplumsal: ~ aktörler 152; ~ alan 291, 340; ~ barış 150, 437; ~ biçim 405; ~ bilgi 313; ~ bilimler 71, 207; ~ kabul sistemi 242; ~ cinsiyet kimliği 66; ~ cinsiyet rolü 150; ~ dönüşme 150; ~ eleştiri 156, 376; ~ farklılıklar 353; ~ gerçeklik 268; ~ grup(lar) 27, 87, 156, 179, 480; ~ hafıza 62; ~ imgelem 125; ~ kişilik 155, 157, 432; ~ komplikasyonlar 126; ~ kurumlar 269; ~ kurum 241; ~ kültürel dönüşüm 151

toplumsal: ~ merkez 151; ~ meşruiyet 155; ~ mutabakat 320, 321; ~ olgular 393; ~ ortam 149; ~ rol 111, 259, 271; ~ sistem 109; ~ sorumluluk 245, 247, 248; ~ statü 27, 168, 169; ~ tahayyül 151; ~ talep 123; ~ tip 50, 329; ~ uzlaşma 420; ~ hafıza 61; ~ yarılma 47; ~ yaşam 53, 155, 329
 toplumsallık 49, 54, 63, 155, 224
 totaliter siyasal sistem 58
 Tursun Bey 44
 tüketim 255, 286; ~ mekanizmaları 255
 Türk: ~ aile yapısı 58; ~ ev(ler)i 33, 104, 324; ~ konutu 31; ~ kültürü 56, 57, 66; ~ mahallesi 127, 137; ~ okulu 31; ~ tarihyazımı 125; ~ ulusçu-luğu 176

U

ulusal: ~ simge 229; ~ kimlik 83; ~ kültür 62; ~ kültür üretimleri 157; ~ romantik tahayyül 75
 ulusalcı: ~ ideoloji 125, 179; ~ kimlikler 181; ~ tarihler 71; ~ tarihyazım yaklaşımları 93; ~ ufanma 179; ~ yaklaşım 129
 ulusalcılık 125, 182, 183; ~in tarihsel seyri 179
 ulusallık 78, 481
 ulusçuluk 72
 Ungers, Oswald Matthias 335
 uomo universale 290
 uygarlık 72, 73; ~ kültür ikililiği 73
 uyku metaforu 18

Ü

Üçüncü Dünya 31, 36, 37, 244, 356, 357, 424

V

Vahabi İslam yorumu 168
 Vattimo, Gianni 291
 Venturi, Robert 81, 92, 102, 105, 374, 423, 474
 vernaküler mimarlık 29
 Vietnam Savaşı 142
 Viollet-le-Duc, Eugène 57, 92, 323
 Vinci, Leonardo Da 163, 273, 290
 Vitruvius 145, 146, 239

W

- Wagner, Martin 258
 Walpole, Horace 132
 Warhol, Andy 229, 395
 White, Hayden 98
 Wittgenstein, Ludwig 244
 Wolfe, Tom 247
 Woolf, Virginia 165
 Wren, Christopher 86, 489
 Wright, Lloyd Frank 31, 86, 195, 208,
 235, 237, 240, 261, 262, 293, 303,
 333, 349, 352, 489

Y

- yabancılaşma 36, 129, 281
 yapı: ~ üretimi 235, 247; ~ üretim sek-
 törü 213
 yaratıcılık 57, 59, 225, 226, 365, 401,
 480
 yassılaştırılmış tarih 91
 yassılaştırılmış: ~ geçmiş 100, 101, 103,
 105, 106; ~ üretimi 105; ~ tarih 92,
 100; ~ zaman 91

yaşam biçimi reformu 28

yaşama: ~ alışkanlıkları 32; ~ biçimi
 114, 410; ~ hakkı 168, 169; ~ özgür-
 lüğü 324

Yenen, Mithat 127

yerel: ~ mimarlık 160; ~ farklılıklar 41;
 ~ ilişki ağırları 187; ~ mimari pratikler
 277; ~ pratikler 279; ~ yönetimler
 172

yerellik(ler) 159, 160, 161, 183

yerin hafızası 63

yerleřim örüntüleri 278

Yeřilçam sineması 149

YÖK 186

Yunus Emre 157, 164, 378

yüksek: ~ kültür 81, 371, 373, 374,
 375, 376, 378, 379; ~ sanat 371, 372,
 373, 374, 377, 379; ~ teknoloji 196

Z

Ziya Paşa 51

Zumthor, Peter 213, 402